

1941 -
1945

Бөрийән район үзәкләштерелгән китапханалар системаһы
Исламбай ауыл китапханаһы

Бөйөк Еңеүзең 75 йыллығына арналған район конкурсы

«Бөйөк Ватан һуғышы минең ғаиләм тарихында»

Автор: Хәйбуллин Рушан Фәнис улы
Етәксеһе: Әхмәтйәнова Флүзә Батыр кызы

1941 -
1945

Һуғыш... 1941-1945

Һуғыш... Миллионлаған кешеләрҙең ғүмерен өзгән, безҙең бөгөнгө бәхетле тормошобоз өсөн кан койҙорған кәһәрле һуғыш. Яуыз дошманды еңгәнсе безҙең илебезгә йән аямай дүрт йыл һуғышырға, егерме миллиондан ашыу кеше ғүмерен корбан итергә тура килде. Гитлерсылар безҙең илебезгә генә лә 1710 каланы һәм 70 меңдән артык ауылды талап, кыйратып яндырып үттеләр... Ләкин кешелеккә үлем янаған фашизм үзенең өңөнә кыуып алып барылып дөмөктөрөлдө, рейхстаг түбәһенә совет һалдаты **ЕҢЕҮ** һуғышын казаны.

1941 -
1945

Беззең райондан да күп кенә ир - егеттәребез кулдарына корал алып илде һақларға тип яуға озатыла. Шуныһы үкенесле, һуғыш йылдары беззән йырақлашкан һайын яу - ғәрәсәт күргән ветерандарыбыздың сафы ла һирәгәйә бара. Ләкин улардың күрһәткән батырлыктары мәңге онотолмай - улар һаман иштә, ил, халык хәтерендә.

1941 -
1945

Ауылыбыз ғорурлығы

Тыуған ерем һәм азат ил өсөн,
тыуасак таң һәм матур көн өсөн,
корбан булған яугирзарибыззың
береһе картатайым **Хәйбуллин**
Хәмит Сабит улы хақында
һөйләмәксемен.

1941 -
1945

Хәмит олатай 1918 йылдың сатлама һыуык
финуар айында Исламбай ауылында урта хәлле
крәстиән ғаиләһендә тыуған. Ул тормоштоң бөтә
ауырлыктарын күреп, язмыш һынауҙарында
сынығып, етемлек, ғазаптарына кисереп үсә.
«Киров» колхозында малсылыкта эшләй. Ағас
кырка, мал азығы әзерләй. Сәғизә өләсәйем
һөйләгән иштәлек – хәтирәләрҙән исләүенсә,
өләсәй менән олатайызың бала сак йылдары
бергә үтә. Инде буй еткереп, үз аллы тормошка
аяк баҫтык тигәндә, фашист илбаҫарҙары
илебезгә баҫып инә.

Олатайың иңенә 1940 -1945 йылдарҙа ауыр
һәм яуаплы хезмәт – үз Ватанын һаклау бурысы
төшә.

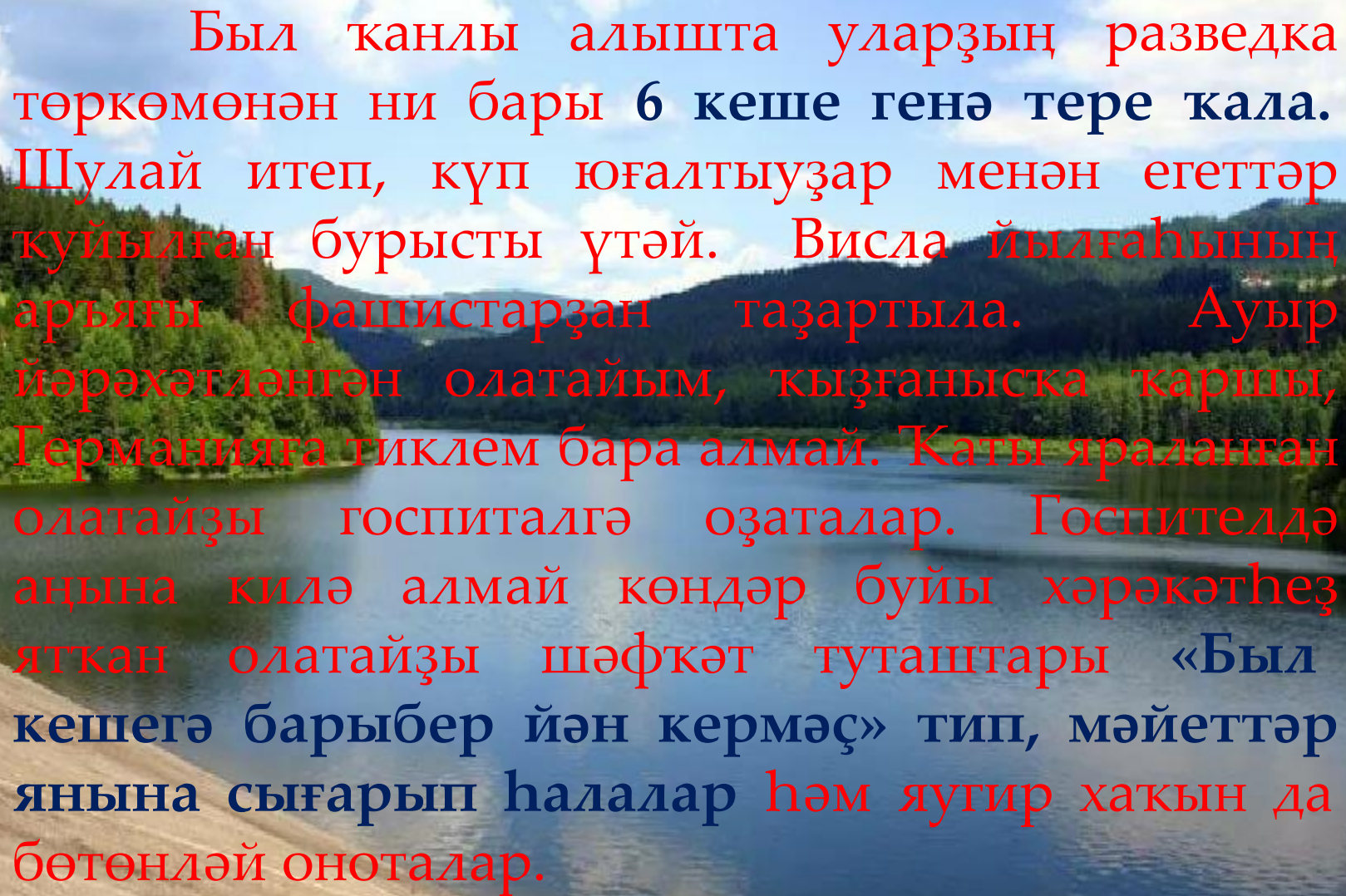

1945 йылдың апрель айы. Совет гәскәрзәре фашист илбаһарзарын Германияға табан кыуа. 70-се армияның 96-сы уксылар корпусын сираттағы каты алыш көтә: **ударға Висла йылғаһының теге як ярын дошмандарзан азат итеү бурысы йөкмәтелә.** Йылға аша сығыу бөтөнләй мөмкин түгел, дошмандар, бар көсөн һалып, оборона тотта. Һалдаттарға һыуға төшөү менән берәм-берәм кырыла. Висла йылғаһы кыскағына вақыт әсендә кан төсөнә мансыла. Һыуға ямғыр кеүек пуля яуа. Башты күтәреп карарлык та мөмкинселек юк.

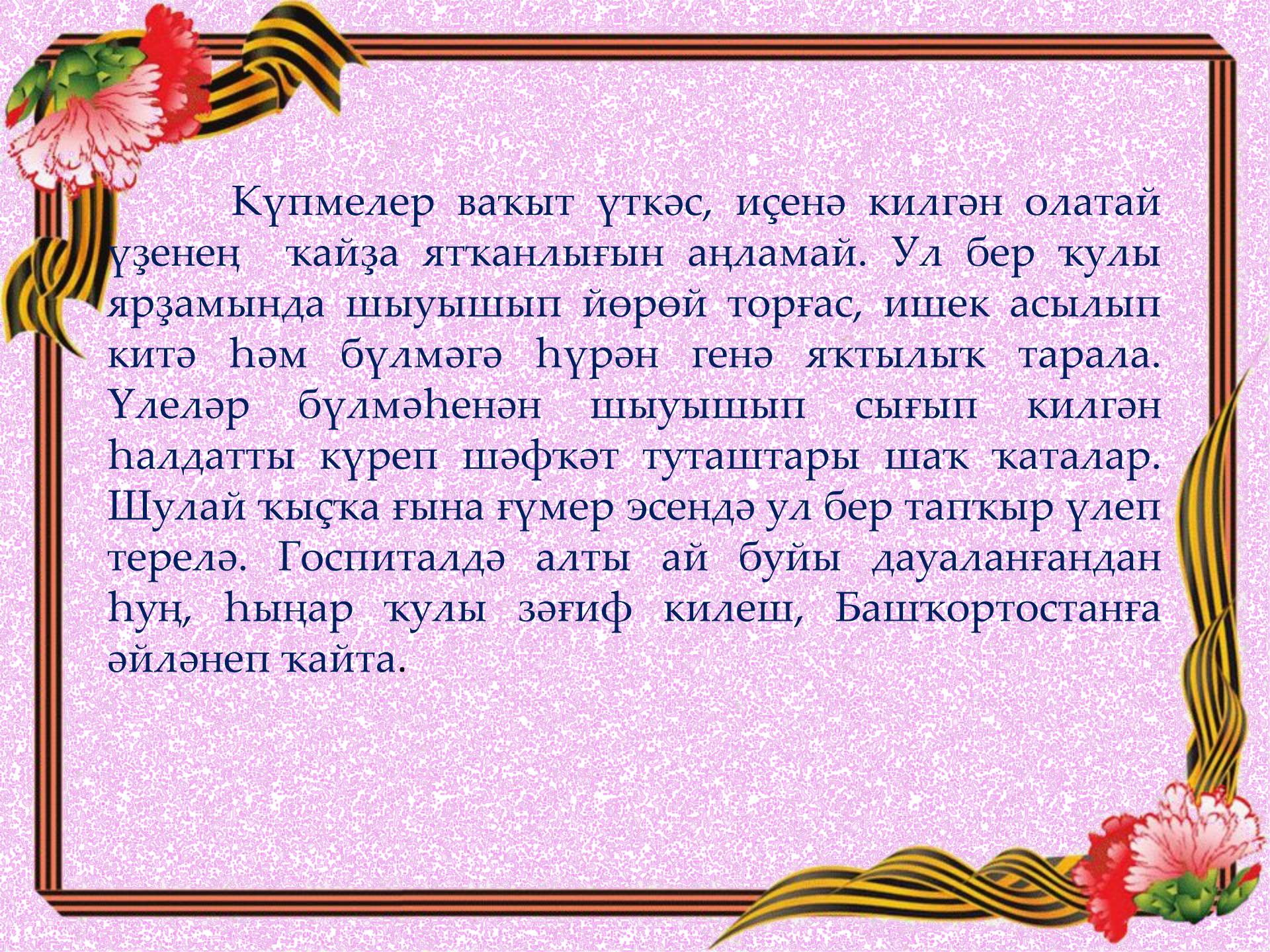
Разведчик олатайым беренселәрзән булып һыуға ташлана.
Дустарының хәрәкәтһез калған кәүзәләрен күреп бер аз
каушап кала, ләкин үзен тиз генә кулга алып, алға ынтыла.
Йылғаның уртаһына еттем тигәндә, көслө шартлау яңғырай.
Олатайзың уң як кулына һәм кабырғаһына йәзрә ярсығы тейә.
Хәле тамам бөтөп, күз алды караңғылана башлағас кына, ул
аяғының ергә тейеуен тоя һәм һуңғы көсөн йыйып, ярға сыға...

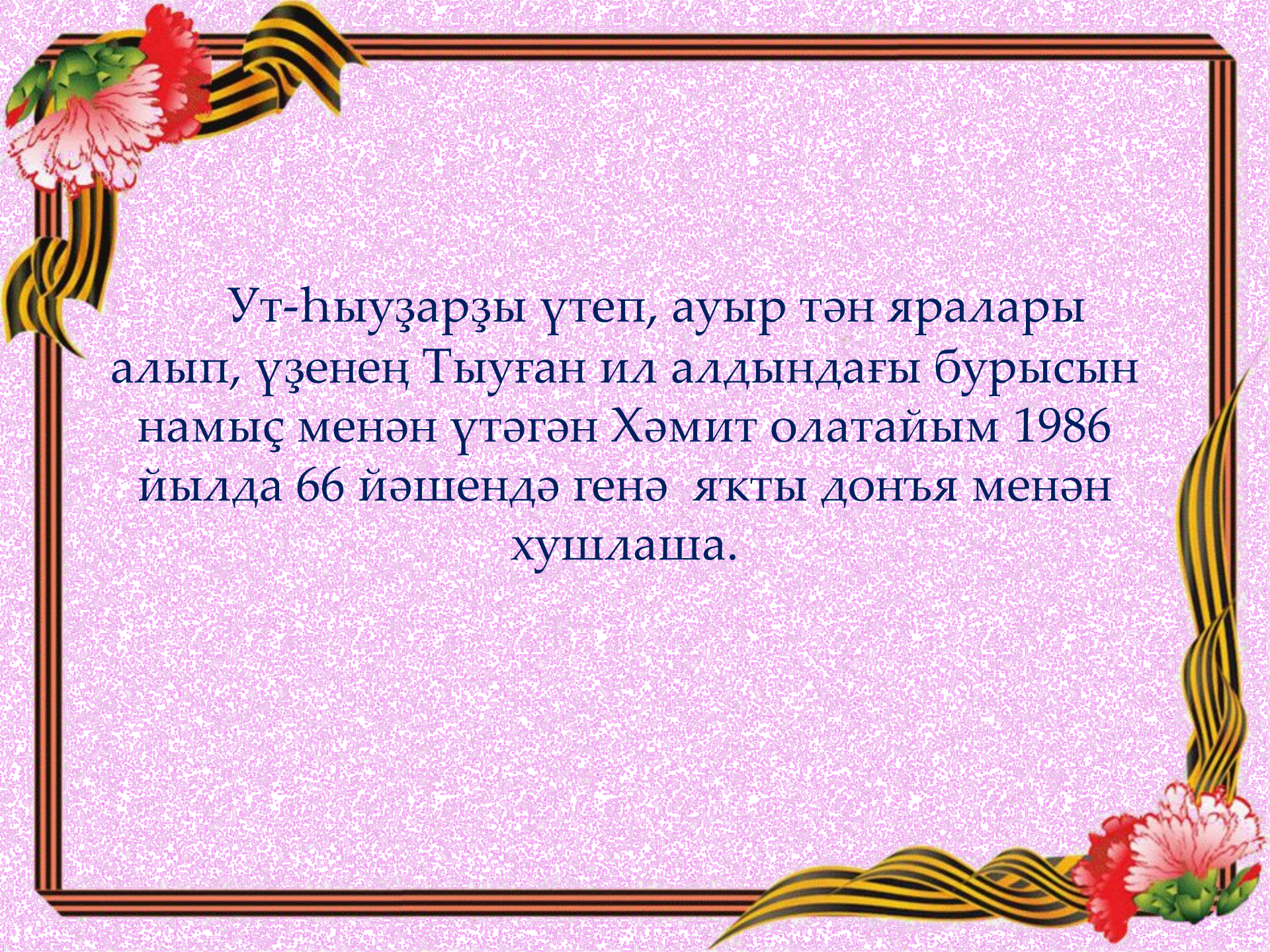
Был канлы алышта уларзың разведка төркөмөнән ни бары 6 кеше генә тере кала. Шулай итеп, күп юғалтыузар менән егеттәр куйылған бурысты үтәй. Висла йылғаһының аръяғы фашистарзан тазартыла. Ауыр йәрәхәтләнгән олатайым, кызғаныска каршы, Германияға тиклем бара алмай. Катты яраланған олатайзы госпиталгә озаталар. Госпителдә аңына килә алмай көндәр буйы хәрәкәтһез яткан олатайзы шәфкәт туташтары «Был кешегә барыбер йән кермәс» тип, мәйеттәр янына сығарып һалалар һәм ютир хакын да бөтөнләй оноталар.

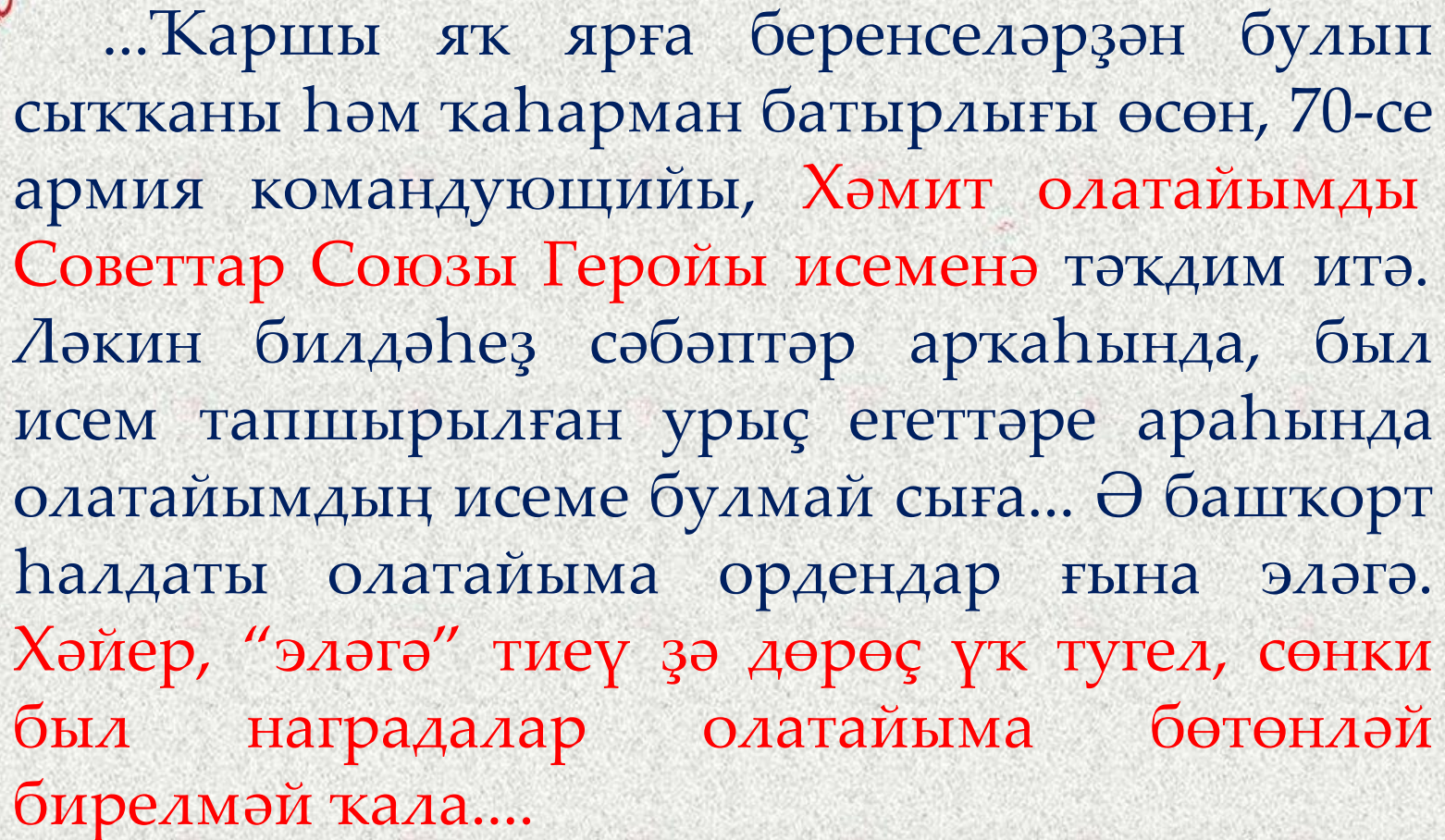
Күпмелер вакыт үткәс, иҗенә килгән олатай
үзенен кайза ятканлығын аңламай. Ул бер кулы
ярзамында шыуышып йөрөй торғас, ишек асылып
китә һәм бүлмәгә һүрән генә яктылык тарала.
Үлеләр бүлмәһенән шыуышып сығып килгән
һалдатты күреп шәфкәт туташтары шак каталар.
Шулай кыска ғына ғүмер әсендә ул бер тапкыр үлеп
терелә. Госпиталдә алты ай буйы дауаланғандан
һуң, һыңар кулы зәғиф килеш, Башкортостанға
әйләнеп кайта.

1940 йылда ук
хезмәткә алынып,
инде 6 йылдан һуң
тыуған яғына
әйләнеп кайткан
олатайым, бер
кулы йөрәмәһә лә,
кайтыу менән
баштан-аяк эшкә
сума, колхозды
күтәреүзә катнаша.

Ут-һыузарзы үтеп, ауыр тән яралары
алып, үзенең Тыуған ил алдындағы бурысын
намыс менән үтәгән Хәмит олатайым 1986
йылда 66 йәшендә генә якты донъя менән
хушлаша.

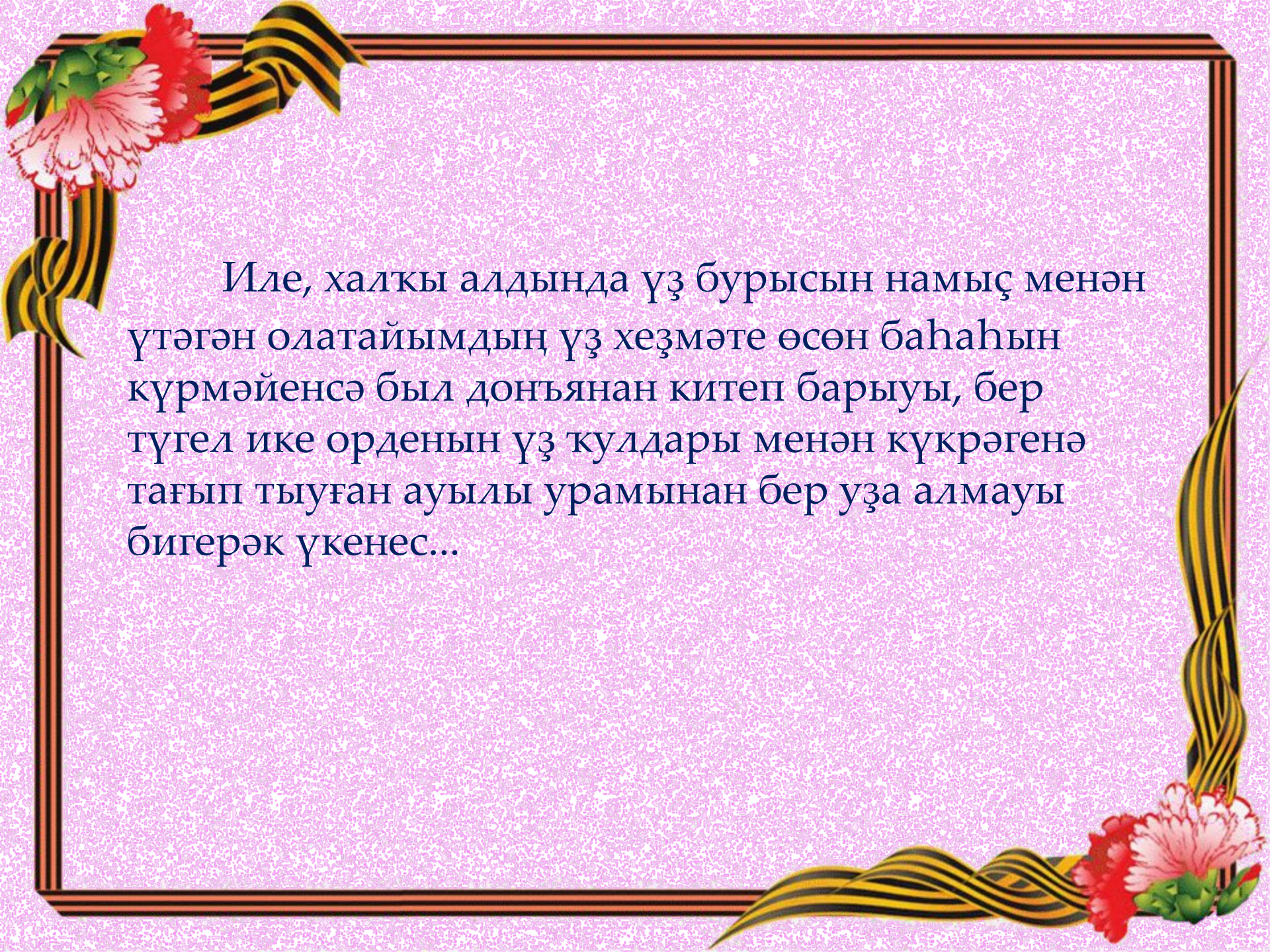

...Каршы як ярға беренселәрзән булып
сыкканы һәм каһарман батырлығы өсөн, 70-се
армия командующийы, **Хәмит олатайымды**
Советтар Союзы Геройы исеменә тәқдим итә.
Ләкин билдәһез сәбәптәр аркаһында, был
исем тапшырылған урыс егеттәре араһында
олатайымдың исеме булмай сыға... Ә башкорт
һалдаты олатайыма ордендар ғына эләгә.
Хәйер, “эләгә” тиеү зә дөрөс үк тугел, сөнки
был наградалар олатайыма бөтөнләй
бирелмәй кала....

Ә... 2001 йылдың 9 май байрамы алдынан Бөрийән районы Исламбай ауылында йәшәүсе хезмәт ветераны Сәғизә өләсәймә райондың хәрби комиссариатынан: «Һезҙең иптәшегез Хәйбуллин Хәмит Сабит улы 1945 йылда күрһәткән батырлыҡтары өсөн Кызыл Байрак һәм 2-се дәрәжә «Бөйөк Ватан һуғышы» ордендары менән бүләкләнгән, шуларҙы килеп алығыҙ!» - тигән саҡырыу хаты килеп төшә.

Сәғизә менән Хәмит Хәйбуллиндар, иңгә-иң терәшеп, 40 йылға яҡын бергә йәшәп

Иле, халкы алдында үз бурысын намыс менән
үтәгән олатайымдың үз хезмәте өсөн баһаһын
күрмәйенсә был донъянан китеп барыуы, бер
түгел ике орденын үз кулдары менән күкрәгенә
тағып тыуған ауылы урамынан бер уза алмауы
бигерәк үкенес...

Олатайымдың мизалдары

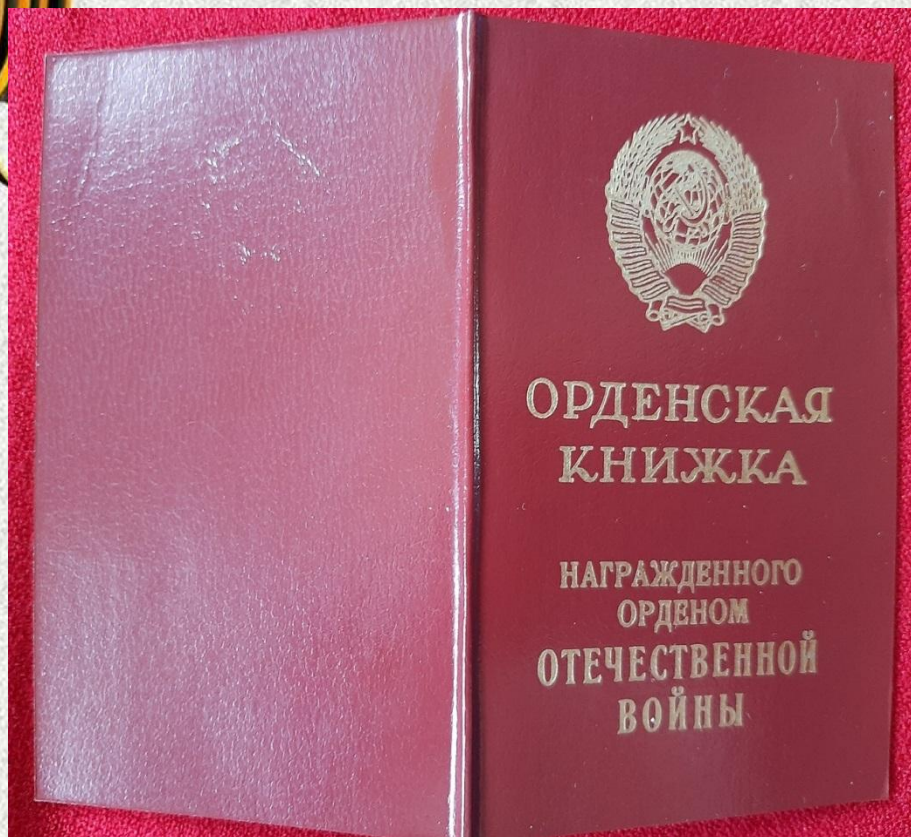

Олағайымдың ордендары: II дәрежә «Бөйөк Ватан һуғышы»

«Кызыл Байрак» ордены

НАГРАДНОЙ ЛИСТ

Все графы заполнить полностью

1. Фамилия имя и отчество Хайбулин Хамид Сабитович
2. Звание Кавалерист
3. Подлинность, часть Служил
4. Год рождения 1905
5. Национальность Башкир
6. Партийность Член ВКП(б)
7. Участие в гражданской войне, последующих боевых действиях по защите СССР и Отечественной войне (где, в какой период, в составе какой части, в каком звании)
8. Имя отчества и контуры в Отечественной войне
9. С какого времени в Красной Армии с 20.09.40
10. Каких РВК призван Будимский РВК Башкирской АССР
11. Чем ранее награжден (за какие отличия) орден Мужества
12. Постоянный домашний адрес представляемого и награжденного и адрес его семьи

I. Краткое, конкретное изложение личного боевого подвига или заслуг

24.03.45 года кр-ч Хайбулин Хамид Сабитович участвовал в боях по освобождению отдаленных деревень на окраине с. Званск. Награжден орденом Мужества, орденом Отечественной войны 1-й степени. Представлен к ордену Красной Звезды. Год рождения 1905. Национальность башкир. Партийность член ВКП(б). Участие в гражданской войне, последующих боевых действиях по защите СССР и Отечественной войне (где, в какой период, в составе какой части, в каком звании). Имя отчества и контуры в Отечественной войне. С какого времени в Красной Армии с 20.09.40. Каких РВК призван Будимский РВК Башкирской АССР. Чем ранее награжден (за какие отличия) орденом Мужества. Постоянный домашний адрес представляемого и награжденного и адрес его семьи.

Командир 120 сд 120 сд (подпись)

27. Марта 1945 г.

НАГРАДНОЙ ЛИСТ

Все графы заполнить полностью

1. Фамилия имя и отчество Хайбулин Хамид Сабитович
2. Звание Кавалерист
3. Подлинность, часть Служил
4. Год рождения 1905
5. Национальность Башкир
6. Партийность Член ВКП(б)
7. Участие в гражданской войне, последующих боевых действиях по защите СССР и Отечественной войне (где, когда) Служил в составе 120 сд
8. Имя отчества и контуры в Отечественной войне
9. С какого времени в Красной Армии с 20.09.40
10. Каких РВК призван Будимский РВК Башкирской АССР
11. Чем ранее награжден (за какие отличия) орден Мужества
12. Постоянный домашний адрес представляемого и награжденного и адрес его семьи

I. Краткое, конкретное изложение личного боевого подвига или заслуг

За свой героический и смелый подвиг в боях за освобождение отдаленных деревень на окраине с. Званск. Награжден орденом Мужества, орденом Отечественной войны 1-й степени. Представлен к ордену Красной Звезды. Год рождения 1905. Национальность башкир. Партийность член ВКП(б). Участие в гражданской войне, последующих боевых действиях по защите СССР и Отечественной войне (где, когда) Служил в составе 120 сд. Имя отчества и контуры в Отечественной войне. С какого времени в Красной Армии с 20.09.40. Каких РВК призван Будимский РВК Башкирской АССР. Чем ранее награжден (за какие отличия) орденом Мужества. Постоянный домашний адрес представляемого и награжденного и адрес его семьи.

Командир 120 сд 120 сд (подпись)

24. апреля 1945 г.

28.04.45

Сталиндан алған «Рәхмәт» кағызы

Олатайым, өлөсөй һәм балалары менән

1941 -
1945

Тыуған ер, азат ил
өсөн қорбан булған
олатайымдың исемен
мәңгеләштереп,
ауылдаштары
Исламбай ауылының
бер урамын
олатайымдың исемен
менән йөрөтәләр.

1941 -
1945

Хөрмәтле яугирзәребез, һез
күрһәткән батырлыктар бер
вакытта ла онотолмас, һеззең
каһарманлык алдында баш
эйәбез!

1941 -
1945

ИҒтибарығыз өсөн зур
рәхмәт!

